

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้บริหารและครูของมูลนิธิกคณิผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มาเรียต่อปรัชญาการศึกษาของดอนบอสโกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในเรื่อง ความหมายของปรัชญาการศึกษา แนวคิดในการจัดวางปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน ปรัชญาการศึกษาของชาติ นโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ปรัชญาการศึกษาคาทอลิก การศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย ระบบการบริหารของโรงเรียนของมูลนิธิกคณิผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มาเรีย ปรัชญาการศึกษาของดอนบอสโก ทัศนคติและวิธีวัดทัศนคติ โดยได้นำเสนอเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

ความหมายของปรัชญาการศึกษา

ได้มีนักการศึกษาหลายคนให้คำนิยามของ "ปรัชญาการศึกษา" แตกต่างกันไป เช่น พันธ์ หันนาคินทร์ (2529 : 211) ให้ความหมายว่า ปรัชญาการศึกษาเป็นการ แกลงออกซึ่งความเชื่อ อันได้จากการไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วต่อความหมายตลอดจนขบวนการ และวิธีการในการจัดการศึกษา

ภิญโญ สาร (2514 : 55 อ้างอิงมาจาก Hork, 1969 : 136-189) กล่าวว่า ปรัชญาการศึกษาคือ ทัศนคติและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาโดยระบบโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนและบุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนานักเรียนหรือให้การศึกษแก่นักเรียน

เสริมศรี ไชยศรี (2528 : 20) กล่าวว่า ปรัชญาการศึกษาเป็นแนวทาง ความคิด และความเชื่อที่ต่าง ๆ ทางการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในแง่มุมต่าง ๆ ของการศึกษา ความคิดเหล่านั้นจะเป็นตัวกำหนดแนวปฏิบัติทางการเรียน การสอน เริ่มตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย จนถึงวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน กล่าวโดยสรุป ปรัชญาการศึกษาหมายถึงแนวคิดและความเชื่อต่าง ๆ ที่ได้ไตร่ตรอง แล้วอย่างรอบคอบเกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งนำมากำหนดเป็นแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อให้ สถาบันและบุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษายึด เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน

ตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย ไปจนถึงการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดวางปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน

ในการบริหารงานทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการบริหารธุรกิจหรือธุรกิจเอกชน จำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 23) กล่าวถึงนโยบายว่า เป็นข้อความที่กำหนดขึ้นเพื่อให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบทิศทางและจุดเน้นในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น และเป็นส่วนที่ต้องการให้ทุกคนยึดเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ประชุม รอดประเสริฐ (2528 : 23) กล่าวถึง การกำหนดนโยบายว่า สิ่งแรกที่ต้องมีคือวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นขอบเขตอย่างกว้างที่แสดงออกถึงอุดมการณ์และปรัชญาในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย ดังนั้นปรัชญาจึงเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดวัตถุประสงค์และการวางนโยบายของการดำเนินงาน ดังที่ ไพฑูรย์สินลาร์ตัน (2525 : 12) กล่าวว่า ปรัชญาจะช่วยชี้แนะว่าเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของการกระทำใด ๆ นั้นมีอะไรบ้าง ด้วยเหตุผลอะไร ทั้งนี้เพราะปรัชญามีเป้าหมายที่จะมองภาพรวมและความต่อเนื่องของสิ่งต่าง ๆ ให้มีความสมบูรณ์ มีการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและถูกต้องยิ่งขึ้น

การจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องมีปรัชญา เพื่อช่วยกำหนดนโยบายและจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับการบริหารงานทั่วไป การจัดการศึกษาจะไม่สมบูรณ์และไม่กระจ่างชัด ถ้าปราศจากปรัชญา เพราะปรัชญาการศึกษาเป็นอุดมการณ์สูงสุดในการจัดการศึกษาที่กำหนดที่เสมือนกรอบที่จะช่วยควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปในเส้นทางเดียวกัน บรรจง จันทรสา (2522 : 24) กล่าวว่า ปรัชญาการศึกษาเป็นความพยายามอย่างถี่ถ้วนอย่างนิรนิจนิเคราะห์และอย่างมีระบบที่จะมองหรือพิจารณาองค์ประกอบทุกส่วนของการศึกษาโดย "ภาพรวม" ในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญที่จำเป็นต่อสังคมและวัฒนธรรมของมวลมนุษยชน แนวความคิดหรือความเห็นเกี่ยวกับการศึกษานี้จะใช้เป็นเครื่องนำทาง หรือหลักยึดในการดำเนินการศึกษา หรือเป็นหลักในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ โดยส่วนรวม นับตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย การปฏิบัติ ผลผลิตทางการศึกษาและปัญหาเกี่ยวกับธรรมชาติของเด็ก ตลอดจนความต้องการทางสังคมอื่น ๆ ส่วน ไพฑูรย์สินลาร์ตัน (2525 : 44-45) ได้สรุปถึงคุณค่าของปรัชญาการศึกษาเอาไว้ดังนี้

1. ช่วยในการตั้งคำถามอย่างลึกซึ้ง คือตั้งข้อสงสัยต่อแนวคิดและกิจกรรมต่าง ๆ

ของการศึกษาว่า สาเหตุที่แท้จริงของข้อสงสัยคืออะไร

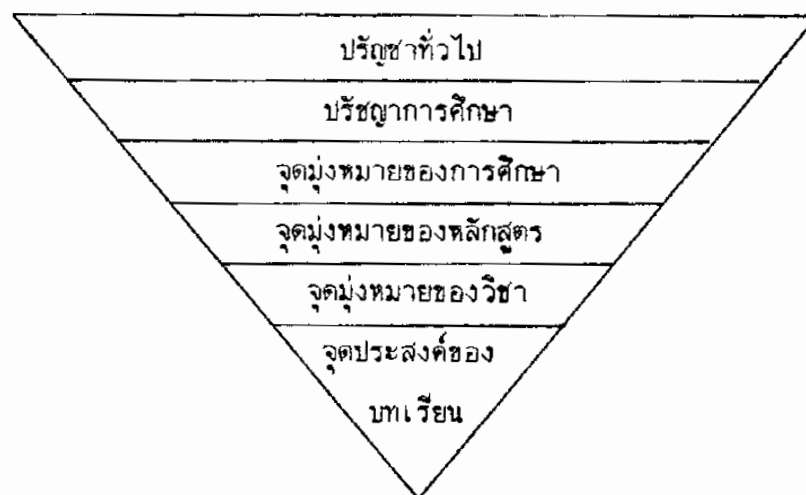
2. ช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อแนวความคิดและกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่เป็นอยู่ชัดเจนขึ้น

3. ช่วยจัดความไม่สอดคล้องต้องกัน ด้วยมีความชัดเจนและความไม่สอดคล้องต้องกันอยู่เสมอในการศึกษา นักการศึกษาจะต้องมองหาปัญหาให้ชัดเจนและจัดความชัดเจนให้ได้ การศึกษาจึงจะดำเนินไปได้ด้วยดี

4. ช่วยให้เห็นภาพรวม คือความสัมพันธ์และความสำคัญต่อกันของแนวคิดและกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษา

5. ช่วยเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ จากการตั้งปัญหาภาพรวม ทำความชัดเจนและจัดความกำกวมต่าง ๆ เป็นการง่ายที่จะเสนอความคิดและแนวทางใหม่ ๆ ให้กับวงการการศึกษา

เนื่องด้วยปรัชญาช่วยแสวงหาคำตอบและกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา นับตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษา การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การกำหนดอุดมการณ์ทางการศึกษา ตลอดจนงานสำคัญ ๆ ทางการศึกษาอื่น ๆ ล้วนอาศัยแนวคิดและคำตอบจากปรัชญา ดังนั้นในการกำหนดปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน จะต้องพิจารณาภาพรวมที่เป็นองค์ประกอบทางการศึกษาทุกแง่ทุกมุม ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน นับตั้งแต่แนวคิดด้านปรัชญาทั่วไป ความมุ่งหมายของการศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของรายวิชา และจุดประสงค์ของบทเรียน ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงการกำหนดปรัชญาการศึกษา

ที่มา : โกลินทร์ ริงสยามพันธ์. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,

กิตติมา ปริติติลล (2523 : 104) ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนว่า ควรจะ

1. เริ่มด้วยการพิจารณาปัญหาาร่วมกันพร้อมกับพิจารณาแนวทางการศึกษาระหว่างครูกับผู้บริหาร ทั้งนี้เพื่อจะได้มองเห็นเป้าหมายร่วมกัน และสมาชิกทุกคนในโรงเรียนจะทำหน้าที่ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรประกอบด้วยค่านิยมต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหา

3. ควรจะศึกษาถึงเรื่องต่าง ๆ ในอดีตว่า ประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวหรือมีปัญหาอะไรบ้าง เพื่อจะนำมาพิจารณาประกอบกับความคิดหรือแนวคิดใหม่ ๆ มิใช่ว่าจะเริ่มเอาแต่แนวคิดใหม่ ๆ มาพิจารณาเพียงอย่างเดียว ควรมีการวิเคราะห์ถึงสิ่งที่ทำไปแล้วด้วย

4. การนำปัญหาต่าง ๆ มาพิจารณานั้น ไม่ใช่ นำข้อสันนิษฐานมาพิจารณา โดยเฉพาะข้อสันนิษฐานทางด้านการศึกษา แต่ควรเป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาหลังจากการแก้ปัญหาาร่วมกัน มิฉะนั้น ข้อมูลที่ได้มาก็จะไม่แน่นอน ไม่อาจเชื่อถือได้ เมื่อนำมาพิจารณา ผลก็จะออกมาไม่ดี ใช้ไม่ได้ผล

5. ผู้มีหน้าที่วางแนวหรือปรัชญาการศึกษาควรตระหนักอยู่เสมอว่าปรัชญาการศึกษาเป็นงานที่ไม่รู้จบ จะต้องดำเนินไปเรื่อย ๆ จึงควรศึกษาให้ถ่องแท้เสียก่อน จึงนำมาพิจารณาประกอบการวางปรัชญาการศึกษา

6. ควรยึดหลักผู้ทำคือผู้ใช้ คือผู้ที่กำหนดปรัชญาควรจะเป็นผู้มีส่วนในการปฏิบัติตามแนวปรัชญาการศึกษาโดยตรง ซึ่งจะ เกิดความเข้าใจและความคล่องตัวในการปฏิบัติ

สาโรช บัวศรี (2516 : 46) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า เกี่ยวกับการที่จะสร้างแนวปรัชญาการศึกษานั้น จำเป็นจะต้องพูดถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความหมายของการศึกษา ซึ่งจะ เป็นเครื่องช่วยกำหนดหรือชี้ช่องทางว่าในการปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษาแก่เยาวชนนั้นควรดำเนินการอย่างไร

2. ควรจะเน้นว่าการศึกษาที่จะจัดให้ นั้นมุ่งในเรื่องใด และมีความมุ่งหมายพื้นฐานหรือมีความมุ่งหมายหลักอย่างไร

3. นโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติจะต้องชี้ให้เห็นว่าการศึกษาคouldดำเนินการไปในแนวพื้นฐานอย่างไร จึงจะสอดคล้องหรือบรรลุมรรลุดุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. วิธีการหรือยุทธศาสตร์ที่จะช่วยให้การดำเนินการตามนโยบายได้สำเร็จ เช่น วิธีการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ การบริหาร และหลักกรรมประจำใจของผู้บริหาร เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การจัดวางปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน จะต้องคำนึงถึง ความหมายของการศึกษา เป้าหมาย ค่านิยม แนวปฏิบัติ กลยุทธ์ และปัญหาต่าง ๆ ในอดีต เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาสอดคล้องและเป็น ไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ปรัชญาการศึกษาของชาติ

เกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของไทย ได้มีผู้สนใจกล่าวไว้พอสมควร ทั้งในการประชุมสัมมนาทางวิชาการ บทความ เอกสารต่าง ๆ นอสรุปได้เป็น 2 แนวใหญ่ ๆ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2524 : 18-21) คือ

แนวที่หนึ่ง "มีปรัชญาจึงมีการศึกษา" ถ้าจะศึกษาปรัชญาการศึกษาจะต้องศึกษาปรัชญาทั่วไปหรือปรัชญาบริสุทธิ์เสียก่อน เพราะปรัชญาบริสุทธิ์เป็นแม่บทของปรัชญาการศึกษา

แนวที่สอง "มีการศึกษาจึงมีปรัชญาการศึกษา" ตามแนวคิดนี้ จะสนใจการจัดการศึกษาโดยตรง ไม่ยึดปรัชญาแม่บทหรือปรัชญาพื้นฐาน

ปรัชญาการศึกษาของไทย มีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดที่สอง คือไม่ได้เขียนหรือระบุไว้ตรง ๆ แต่สามารถศึกษาได้จากจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติดังนี้

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520 ได้ระบุไว้ในหมวด 1 ความมุ่งหมายทั่วไปว่า

"ตามนัยแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมือง ให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม โดยเน้นการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความอยู่รอดปลอดภัย ความมั่นคงและความผาสุกร่วมกันในสังคมไทยเป็นประการสำคัญ"

ในปี พ.ศ. 2533 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรในระดับต่าง ๆ ดังนี้

ระดับประถมศึกษา

หลักการ

หลักสูตรประถมศึกษามีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อป้องกัน
2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไป

ใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต

3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยมีเป้าหมายหลักร่วมกันแต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสจัดหลักสูตรบางส่วน ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้

จุดหมาย

การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต หันต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้คงสภาพอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณได้
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว
4. สามารถวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวได้อย่างมีเหตุผลด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
5. มีความภูมิใจในความเป็นคนไทยมีนิสัยไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข
6. มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
7. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้
8. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชนรอบ ๆ บ้าน (กรมวิชาการ, 2533 ก : 5)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

หลักการ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง
2. เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพหรือการศึกษาต่อ
3. เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ

จุดหมาย

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะเป็นพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะเลือกและตัดสินใจประกอบสัมมาชีพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงาน ตนเองและสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชน และครองชีวิตโดยคำนึงประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญและทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ
2. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน
3. สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน และเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่าง ๆ
4. มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
5. มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน
6. มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงาน และมีความ

สามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง

7. มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ มีความสามารถในการจัดการและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

8. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนะทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน (กรมวิชาการ, 2533 ข : 5)

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักการ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายมีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม
2. เป็นการศึกษาที่สนองต่อการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นหรือการศึกษาต่อ
3. เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ท้องถิ่น และประเทศชาติ

จุดหมาย

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะพลเมืองที่ดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาหาความรู้ ทัศนคติ และทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญ
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ

3. สามารถเป็นผู้นำ และเป็นผู้ให้บริการชุมชนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
4. สามารถวางแผนแก้ปัญหาในชุมชนของตน
5. มีความภูมิใจในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน
7. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ
8. มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีทักษะในการจัดการ
9. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศและในโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากร ศิลปะ วัฒนธรรมของประเทศ (กรมวิชาการ, 2533 ค : 5)

นโยบายการจัดการศึกษาของชาติ

เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้กำหนดนโยบายในระดับหน่วยงานของตนไว้ดังนี้

นโยบายของรัฐบาล

นายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2532 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2532 : 4) ว่าดังนี้

1. กระจายโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนอย่างทั่วถึง โดยเน้นทั้งการปรับปรุงการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และพัฒนาคุณภาพ

และความเสมอภาคของระบบการศึกษา เพื่อส่งเสริมจริยธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การศึกษาตลอดชีวิต การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม พละนาามัย ตลอดจนการศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

2. ส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น

3. เร่งรัดการส่งเสริมการอนุบาลชนบท การขยายโอกาสทางการศึกษา ในระดับมัธยม โดยเฉพาะความคู่ไปกับการขยายการศึกษาภาคบังคับ และการเตรียมพื้นฐานอาชีพ ให้กับนักเรียนทุกระดับ เพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน ตลอดจนส่งเสริมศีลธรรมและวินัยของนักเรียน และคนในชาติเป็นพิเศษ

4. สร้างทัศนคติในด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

5. สนับสนุนการวิจัยค้นคว้า เพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อนำผล ไปพัฒนาประเทศและเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน

นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการจะเร่งรัดและจัดการศึกษาตามเป้าหมายสูงสุดคือ การศึกษาเพื่อชีวิต เพื่อกิจการงาน เพื่อการอาชีพที่สุจริตและมีอิสระ โดยพยายามจัดการศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเยาวชนและประชาชนให้สามารถพัฒนาสติปัญญา มีความรอบรู้ ทักษะ ค่านิยม ความสามารถแก้ปัญหา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและร่วมพัฒนาสังคม นอกจากนี้ ให้รู้จักรักษาร่างกายและจิตใจให้แข็งแรงสมบูรณ์ เคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และให้สามารถอนุรักษ์ส่งเสริม เผยแพร่ และพัฒนาศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธอันเป็นศาสนาประจำชาติ และศิลปวัฒนธรรมให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างมีความสุข เพื่อให้บรรลุเจตนารมย์ดังกล่าว จะดำเนินการตามนโยบายดังต่อไปนี้

นโยบายด้านความเสมอภาคทางการศึกษา

1. จะขยายการจัดการศึกษาให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาทุกระดับให้ทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในระดับก่อนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ตอนต้น รวมทั้งการขยายการศึกษาภาคบังคับ โดยการเปิดโรงเรียนใหม่ การขยายชั้นเรียน การจัดหาทุนรับส่ง การสนับสนุนด้านครู อาจารย์ การให้เข้าศึกษาโดยไม่เสียค่าบำรุงการศึกษา หรือค่าธรรมเนียม การจัดบริการด้านอุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และอื่น ๆ ที่จำเป็นแก่นักเรียนขาดแคลน และการส่งเสริมให้เอกชนลงทุน โดยเฉพาะในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มากขึ้น

นโยบายด้านคุณภาพการศึกษา

2. จะเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างสถานศึกษาในชนบทและในเมืองให้ทัดเทียมกัน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน การสนับสนุนใช้สื่อและเทคโนโลยี การกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา การประเมินผลการศึกษา และการนิเทศการศึกษา และส่งเสริมการจัดการศึกษานิเทศสำหรับเยาวชนผู้มีร่างกายหรือจิตใจไม่สมบูรณ์และเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ ให้พัฒนาได้เต็มที่ตามกำลังความสามารถของตน

นโยบายด้านจริยศึกษา

3. จะสนับสนุนและส่งเสริมการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนให้มีผลต่อการปลูกฝังจริยธรรมในสถานศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการผลิตครูให้มีความสำนึกในจรรยาวิชาชีพ และการฝึกอบรมให้นักเรียน นักศึกษา ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา โดยให้สถานศึกษาร่วมกับพระภิกษุ บุคลากรทางศาสนาและศาสนสถาน มีส่วนปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมทางศาสนา ค่านิยมที่นำไปสู่ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร การประหยัด และการรู้จักประมาณตน

นโยบายด้านการศึกษาออกโรงเรียน

4. จะส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน ให้สามารถจัดการบริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนให้ครอบคลุมทุกที่ตามความต้องการและความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับการศึกษาภาคบังคับและ ไม่มีโอกาสศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เน้นการคงสภาพการรู้หนังสือ ทักษะการประกอบอาชีพ การคิดอย่างมีเหตุผล การจัดการและการแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวัน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ครอบครัวและชุมชน

ACC. No. 076991
DATE RECEIVED 23 ส.ค. 2534
CALL No.

นโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

5. จะเร่งรัดพัฒนาการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทุกระดับทุกประเภทการศึกษา ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมุ่งเน้นให้นักเรียน นักศึกษามีความรู้ความคิด ทักษะ ความสามารถ และเข้าใจวิธีการและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยและการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาสร้างงาน ประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือเครื่องใช้ และมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะเพื่ออุตสาหกรรมการเกษตร

นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ

6. จะเร่งรัดพัฒนาการศึกษาให้มีส่วนช่วยต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะความรู้ในเรื่องอาชีพทั่วไปและอาชีพท้องถิ่น การฝึกปฏิบัติในด้านการงาน การอาชีพ การปลูกฝังในเรื่องอาชีพสุจริตและอัสระ ความรู้และประสบการณ์ในด้านการจัดการ การตลาดและการสหกรณ์ การส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษามุ่งงานทำ มีรายได้ระหว่างเรียน การแนะแนวทางการอาชีพและการพัฒนาอาชีพ

นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม

7. จะส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอน และการจัดการศึกษาให้มีผลต่อการพัฒนาสังคมทั้งในเมืองและชนบท โดยมุ่งเน้นเรื่องความเป็นพลเมืองดี การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่เห็นแก่ได้และเอาเปรียบผู้อื่น ความเคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การประพฤติปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย การรู้จักรักษาสาธารณสมบัติ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การร่วมกันพัฒนาถิ่นที่อยู่อาศัยและชุมชน จิตสำนึกในการร่วมมือ ร่วมใจ สามัคคี เพื่อป้องกันประเทศและสร้าง ความมั่นคงให้แก่ชาติ

นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาพ

8. จะเร่งรัดพัฒนาจัดการศึกษาด้านสุขภาพให้เยาวชนและประชาชน เข้าใจและปฏิบัติให้เป็นกิจนิสัยในการรับประทานอาหารที่สะอาดและ ได้สัดส่วนตามหลักโภชนาการ ปลูกฝังฝึกสวนครัวและผลไม้ เลี้ยงสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหารตามความเหมาะสมของสภาพท้องถิ่น

ส่งเสริมจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนในชนบทและชุมชนแออัด และสนับสนุนการออกกำลังกายตามความเหมาะสม ความมีน้ำใจนักกีฬา จัดและส่งเสริมท้องถิ่นให้มีสนามกีฬา และการแข่งขันกีฬาระหว่างท้องถิ่น ตลอดจนสนับสนุนการจัดนันทนาการทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

นโยบายด้านการศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

9. จะทำนุบำรุงส่งเสริมและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ตลอดจนให้ความอุปถัมภ์ศาสนาอื่นที่ทางราชการรับรอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนรู้จักอนุรักษ์ ทำนุบำรุงส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ทั้งที่เป็นของพื้นบ้านและเป็นของชาติ จิตสำนึกในความเป็นไทย นิยมไทยและรักชาติไทย นูตและเขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้องชัดเจน อนุรักษ์ดูแลสิ่งที่เคารพบูชาทางศาสนา โบราณสถานและโบราณวัตถุ เร่งรัดสนับสนุนองค์การทางศาสนา ให้เป็นกำลังในการพัฒนาของชุมชน ตลอดจนส่งเสริมให้สถาบันนอกระบบโรงเรียน ครอบครัว ชุมชนแหล่งวิทยาการ และสื่อมวลชนมีส่วนร่วมช่วยสร้างเสริมจริยธรรมให้มากขึ้น

นโยบายด้านการระดมสรรพกำลัง เพื่อพัฒนาการศึกษาศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

10. จะเร่งระดมสรรพกำลังทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีการร่วมมืออย่างใกล้ชิดและเต็มกำลังความสามารถระหว่างสถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม กับบุคคล ครอบครัว หรือศาสนสถาน หน่วยงาน สถานประกอบการ ในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้านบุคลากร การเงิน อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อาคารสถานที่ และความช่วยเหลือทางวิชาการทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ให้เกิดความเสมอภาคและมีคุณภาพ อนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชาติ ให้คงอยู่เป็นเอกลักษณ์และเป็นวิถีชีวิตของบุคคล และครอบครัวในชุมชน

นโยบายด้านการบริหารและสนับสนุน

11. จะพัฒนาโครงสร้างระบบการบริหารการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม มุ่งเน้นความเป็นเอกภาพ การไปสู่ทิศทางเดียวกันในด้านการปฏิบัติตามนโยบาย การกระจายอำนาจและการมอบอำนาจไปสู่จังหวัดในรูปองค์กรคณะบุคคล จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ วางแผนบริหาร งบประมาณ ประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ตรวจสอบติดตาม ประเมินผล สนับสนุนการ

วิจัย การจัดสวัสดิการ พัฒนาบุคลากร ตัดโอนบุคลากรส่วนที่เกินไปยังหน่วยงานที่ต้องการ ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคม

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานเดียวของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาของภาคเอกชนที่จัดการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และในแผนพัฒนาการศึกษามัธยมศึกษา (พ.ศ. 2530-2534) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและของกระทรวงศึกษาธิการ ไว้ดังนี้

1. เร่งรัดปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน
2. ให้มีการรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชน
3. เร่งพัฒนาโรงเรียนเอกชนที่เป็นนโยบายพิเศษ
4. ส่งเสริมและดูแลโรงเรียนเอกชน ให้ดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ กฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ
5. เร่งรัดพัฒนาบุคลากร
6. เร่งรัดพัฒนาส่งเสริมวิทยฐานะของครูโรงเรียนเอกชน
7. คุ้มครองให้ครูโรงเรียนเอกชนได้รับความเป็นธรรมในการประกอบอาชีพ
8. ให้การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชน
9. เร่งปรับปรุงการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
10. ส่งเสริมงานด้านการวางแผนและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน และนำผลการวิจัยมาใช้ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา
11. ขยายโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนเอกชนทุกระดับ
12. สนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาขั้นอนุบาล การอาชีวศึกษา ในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ปรัชญาการศึกษาคาทอลิก

ในการประชุมสภาพระสังคายนาว่าตักกันที่ 2 ได้มีคำแถลงของสภาสังคายนา เรื่อง การอบรมตามหลักพระคริสตธรรม (2512) ซึ่งพอสรุปแนวคิดอย่างย่อ ๆ ได้ดังนี้

การอบรมมีความสำคัญยิ่งยวดในชีวิตของมนุษย์และมีอิทธิพลอันเพิ่มขึ้นเสมอเหนือ ความเจริญพัฒนาของสังคมปัจจุบัน ด้วยว่ามนุษย์ได้สำนึกถึงศักดิ์ศรีและพันธะของตนมากขึ้น มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ ฐานะ และอายุอย่างไร ในฐานะที่มีศักดิ์ศรีเป็นบุคคลย่อมสิทธิอันเพิกถอนเสียมิได้ที่จะรับการอบรมที่ตรงกับจุดหมายเฉพาะตน เข้ากับอุปนิสัยและเพศของตน ตลอดจน วัฒนธรรมและประเพณีของบรรพบุรุษ และในขณะเดียวกันการอบรมนั้นจะต้องเปิดช่องให้มีโอกาส ได้ติดต่อกันอย่างฉันพี่น้องกับชนชาติอื่น เพื่อส่งเสริมเอกภาพอันแท้จริงกับสันติสุขในโลก

คริสตชนทุกคนได้ชื่อว่าเป็นบุตรของพระเป็นเจ้าตามหลักพระคริสตธรรม คือรู้จัก นมัสการพระบิดาด้วยจิตใจและความสัตย์จริง เขาจะต้องได้รับการฝึกฝนให้บรรลุถึงการเป็นคนดี พร้อม จะได้มีส่วนทำคุณประโยชน์แก่สังคมเป็นส่วนรวม

บิดามารดาเป็นผู้อบรมสำคัญคนแรกของลูก หน้าที่อบรมของพ่อแม่มีความสำคัญ อย่างยิ่งยวด จนว่าถ้าขาดการอบรมของพ่อแม่ ก็ยากที่จะหาการอบรมอื่นใดมาทดแทนได้

โรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับพัฒนาสมรรถภาพทางสติปัญญา และยังช่วยให้ สมรรถภาพในการวินิจฉัยอย่างถูกต้องนั้นสมบูรณ์เต็มที่ ฝึกหัดความพิจารณาไตร่ตรอง นำเราให้ เข้าถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่คนในยุคก่อน ๆ ได้สร้างสมไว้ ส่งเสริมความรู้จักคุณค่าต่าง ๆ เตรียมชีวิตในด้านวิชาอาชีพ ทำให้เกิดสัมพันธไมตรีขึ้นในระหว่างนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมและ อุปนิสัยต่างกัน และส่งเสริมจิตใจที่โน้มเอียงไปในทางมีความเข้าใจดีต่อกัน

ลักษณะเฉพาะของโรงเรียนคาทอลิกคือ มุ่งสร้างให้ประชาคมในโรงเรียนเกิด บรรยากาศอันมีชีวิตชีวาด้วยจิตตารมณ์แห่งเสรีภาพและความรักแบบในพระวรสาร มุ่งช่วยคนรุ่น หนึ่งสาวให้พัฒนาบุคลิกภาพ เมื่อประโยชน์ของประเทศบ้านเมืองในโลก ในขณะเดียวกันก็เตรียม เขาให้ทำการรับใช้อาณาจักรของพระเป็นเจ้า ครูอาจารย์พึงระลึกเสมอว่า พวกเขาเป็นตัวแปร สำคัญยิ่งที่จะทำให้โรงเรียนคาทอลิกบรรลุจุดมุ่งหมายและความปรารถนาที่ใฝ่ฝันเอาไว้ ด้วยเหตุนี้ บรรดาครูอาจารย์ควรได้รับการอบรมด้วยความเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพื่อพวกเขาจะได้พร้อม ไปด้วยความรู้ทางคติโลกและความรู้เกี่ยวกับศาสนา มีคุณวุฒิอันเหมาะสม และมีการฝึกฝนในด้าน ทักษะการสอนที่สอดคล้องกับการค้นพบใหม่ ๆ ในปัจจุบัน ขอให้ความรักรวมครูบาอาจารย์ตลอด

จนลูกศิษย์ลูกหาให้สนิทสนมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ขอให้ครูทุ่มเททุ่มใจด้วยจิตตารมณ์การแพร่ธรรม ด้วยการประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างยิ่งกว่าด้วยการสั่งสอน ขอให้ครูพยายามปลุกเร้าให้นักเรียนรู้จักทำงานเอง และเมื่อจบการเรียนแล้วให้ครูคอยช่วยเหลือเขาต่อไปด้วยคำแนะนำและไม่ตรีจิตหน้าที่ของครูเป็นงานแพร่ธรรมแท้ ๆ ที่เหมาะสมยิ่ง ทั้งจำเป็นแก่สมัยของเรา เป็นการรับใช้สังคมอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงเป็นอันว่า ขณะที่โรงเรียนคาทอลิกปรับตัวอย่างเหมาะสมให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของยุคสมัยที่กำลังก้าวหน้าอยู่นั้น โรงเรียนคาทอลิกได้อบรมนักเรียนของตนให้ทำงานของตนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติบนโลกนี้ และพร้อมเพื่อรับใช้การนิยามอาณาจักรของพระเจ้า พร้อมกับการสั่งสอนและป้อนความรู้ทางสติปัญญา โรงเรียนยังต้องคำนึงถึงการอบรมทางศีลธรรม และศาสนาอีกด้วย

เป้าหมายของ โรงเรียนคาทอลิก

โรงเรียนเป็นสถานที่อบรมอย่างครบถ้วน โดยรับเอาวัฒนธรรมอย่างมีแบบแผนและแบบใช้ความคิด ดังนั้นเป้าหมายของโรงเรียนคาทอลิกจึงเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นตัวของตนเอง ใ้รู้จักรับผิดชอบรู้จักใช้วิจารณญาณ มีพฤติกรรมรับผิดชอบในความยุติธรรมอันก่อให้เกิดเสรีสำนึก โดยที่โรงเรียนต้องกระตุ้นนักเรียนให้ฝึกสติปัญญาของตนด้วยพลังแห่งความเข้าใจ จนกว่าจะเห็นอย่างแจ่มแจ้งและประจักษ์รู้คิดเอง ต้องช่วยนักเรียนให้อธิบายว่าประสบการณ์และความจริงที่เขาพบนั้นหมายความว่าอะไร โรงเรียนใดที่ละเลยหน้าที่นี้และสอนเด็กโดยวิธีไม่ให้เด็กคิด แต่ครูบอกเองทั้งหมด ก็เท่ากับขัดขวางมิให้นักเรียนพัฒนาตนเองให้เจริญขึ้น

ลักษณะของ โรงเรียนคาทอลิก

สมณกระทรวงเพื่อการศึกษาคาทอลิก (2532) ได้มีสมณสาส์นเรื่อง "มิติต้านศาสนาของการศึกษาในโรงเรียนคาทอลิก" โดยอ้างถึงคำแถลงของสภาพระสังคายนาวาติกันที่ 2 เรื่องการอบรมตามหลักพระคริสตธรรมว่า สิ่งที่ทำให้โรงเรียนคาทอลิกมีลักษณะเด่นเป็นพิเศษออกไปก็คือ "มิติต้านศาสนา" ซึ่งสามารถพบได้ในบรรยากาศการศึกษา พัฒนาการส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคน สัมพันธภาพอันมั่นคงระหว่างวัฒนธรรมและพระวรสาร และการจุดความกระจำแจ้งให้แก่ความรู้ทั้งมวลด้วยแสงแห่งความเชื่อ พอสรุปได้ว่า โรงเรียนคาทอลิกควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. บรรยายภาคที่ซึมซาบไปด้วยจิตตารมณ์แห่งเสรีภาพและความรัก ที่แสดงออกโดยการเผยแพร่ค่านิยมแบบคริสต์ในพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคน และพร้อมที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์
2. บรรยายภาคแบบครอบครัวภายในโรงเรียน ที่จะช่วยทดแทนความชื่นชมและความสุขใจที่ขาดไปจากบ้าน ทั้งในแง่ของมนุษย์และแง่ของจิตวิญญาณ
3. เป็นแบบอย่างของความเรียบง่ายและยากจนตามแบบพระวรสาร แต่ไม่ขัดกับการมีวัสดุที่จำเป็นแก่การให้การศึกษาอย่างเหมาะสม เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็ว
4. เป็นผู้ชี้แนะให้ทั้งชายและหญิงให้ไปสู่ความดีสมบูรณ์ทั้งจากแง่ความเป็นมนุษย์และวิญญาณ คือช่วยอบรมให้เป็นพลเมืองดีและเป็นคริสตชนที่ดี
5. เป็นสื่อกลางระหว่างความเชื่อและวัฒนธรรมในการเจรจาทำความเข้าใจระหว่างพระศาสนจักรและชุมชนมนุษย์ และในการป้องกันรักษาเสรีภาพแห่งมโนธรรม
6. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวอย่างเข้มแข็ง สร้างความสำนึกให้ครอบครัวตระหนักในความรับผิดชอบเรื่องการศึกษาในเบื้องต้น
7. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกไวต่อค่านิยมทางวัฒนธรรมและเคารพต่อผู้นำประเทศ
8. จุดให้เกิดความรักต่อลัทธิธรรม ปลุกสำนึกในเชิงวิพากษ์วิจารณ์และช่วยให้นักเรียนเข้าใจว่าวิทยาศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของจักรวาล ซึ่งพระเป็นเจ้าเป็นผู้สร้าง
9. ดำเนินการสอนอย่างสอดคล้องกับมรดกทางปรัชญา แต่ปฏิบัติให้สำเร็จภายในกรอบความมุ่งมั่นทั่วไปของศาสนา

การศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย

โรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทยได้เริ่มจัดตั้งขึ้น โดยนักบวชมิชชันนารีเมื่อ พ.ศ. 1908 (มาร์ติน ประทีป โกมลมาศ, 2517 : 113) และในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้คณะมิชชันนารีสร้างโบสถ์ โรงเรียน และทำการอบรมสั่งสอนได้ ในระยะแรก ๆ มีการสอนทั้งที่บ้าน โบสถ์และ โรงเรียนของบาทหลวง (ประชุมพงศาวดาร เล่ม 19, 2512 : 288) แต่กิจการโรงเรียนได้เลิกล้มไปภายหลังการสิ้นพระชนม์

ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (ธีรวัชร ภูมิ และคณะ, 2524 : 19) ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ การศึกษาคาทอลิกเริ่มมีบทบาทขึ้นอีก และในปี ค.ศ. 1885 พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ได้จัดการศึกษาในระบบขึ้น โดยตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญ นับได้ว่าเป็นโรงเรียนคาทอลิกแห่งแรกในกรุงรัตนโกสินทร์ (ฉีกา เลค, 2526 : 2)

กาลเวลาและความต้องการของสังคมไทย ได้ทำให้การศึกษาคาทอลิกในประเทศไทยพัฒนาตัวเองมาโดยตลอด ปัจจุบันการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทยอยู่ในความรับผิดชอบของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของพระศาสนจักรคาทอลิกแห่งประเทศไทย ซึ่งได้แบ่งหน่วยย่อยออกเป็นกรรมาธิการฝ่ายต่าง ๆ 6 ฝ่าย การศึกษาคาทอลิกในประเทศไทยอยู่ในความรับผิดชอบของ "กรรมาธิการฝ่ายการอบรมศึกษา" โดยมอบหมายให้ "สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย" รับผิดชอบการศึกษาอบรมในโรงเรียนคาทอลิกทุกประเภท สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทยได้จัดการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกทั่วประเทศประจำปี เพื่อทำการศึกษาดังสภาพปัญหา ความต้องการและแนวโน้มของการศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 1979-80 : ค) เพื่อให้การจัดวางแนวทางการศึกษาคาทอลิกสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติและพระศาสนจักรคาทอลิก

วัตถุประสงค์ของสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย

ในการประชุมคณะกรรมการบริหารสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเมื่อ 8 มิถุนายน 2528 (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป. : 12) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทยไว้ว่า

1. เพื่อส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาคาทอลิกดำเนินกิจการตามมติและเจตนารมณ์ของสังคายนาว่าติกันที่ 2 ในหัวข้อที่ว่าด้วยเรื่อง "การศึกษา"
2. เพื่อประสานงานระหว่างสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย กับสถาบันการศึกษาคาทอลิกทุกระดับ
3. เพื่อเป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ทางการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทยต่อกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รัฐบาล และองค์การระหว่างชาติ
4. เพื่อส่งเสริมความสามัคคีระหว่างสถาบันการศึกษาคาทอลิก

5. เพื่อส่งเสริมสถาบันการศึกษาคาทอลิกให้มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของชาติโดยร่วมมือกับสถาบันและองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อความเจริญของประเทศชาติ
6. เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายการศึกษาคาทอลิก
7. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสมาคมครูคาทอลิก

นโยบายการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย

สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบายการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย 2528 (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป. : 10-12) ไว้ดังนี้

1. นโยบายด้านสังคม
 - 1.1 สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมเสรีภาพและความรักแบบพระวรสารในสถาบัน
 - 1.2 เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชน รู้จักรับผิดชอบในแง่ส่วนตัวและส่วนรวมตามสภาวะของแต่ละบุคคล
 - 1.3 เป็นการปฏิบัติและการปลูกฝังค่านิยมของการเคารพสิทธิต่อกันและกัน การมีความคิดสร้างสรรค์และการฝึกกำลังทำความดี ร่วมกันพัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่
2. นโยบายด้านพระศาสนจักรและศาสนาอื่น
 - 2.1 อบรมเด็กและเยาวชนให้มีความเลื่อมใสศรัทธาในลัทธิธรรมในศาสนาของตน
 - 2.2 อบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนทุกศาสนา ให้มีทัศนคติที่เห็นอกเห็นใจต่อกันด้วยอัธยาศัยไมตรี
 - 2.3 นำวัฒนธรรมของชาติมาบูรณาการกับการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อส่งเสริมคุณค่าของศาสนา
 - 2.4 พึงตระหนักและถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะอบรมเด็กและเยาวชนคาทอลิก
3. นโยบายเกี่ยวกับผู้บริหารสถาบันคาทอลิก
 - 3.1 พึงคำนึงถึงความต้องการของโลกปัจจุบัน
 - 3.2 พึงใช้อุปกรณ์และทักษะในการสอนตามหลักการใหม่ ๆ ที่ค้นพบในปัจจุบัน

3.3 ینگให้คณบดีและอาจารย์ มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการวางแผนนโยบาย และการบริหารสถาบัน

3.4 ینگสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ขัดสน ผู้ที่ไม่ได้รับความอบอุ่นและการดูแลเอาใจใส่ของครอบครัว หรือผู้ที่ยังไม่รู้จักพระคุณแห่งความเชื่อ

3.5 ینگร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับบิดามารดาในการอบรม

เอกลักษณ์ของสถาบันการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย

1. ได้รับการรับรองจากสภาการศึกษาคาทอลิก
2. อบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน ให้เป็นบุคคลที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมและความรู้ และเป็นพลเมืองดีของชาติตามหลักพระคริสตธรรม
3. เกิดทุนสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ประเภทของโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย

โรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. โรงเรียนคาทอลิกของสังฆมณฑล ซึ่งมีอยู่ 10 สังฆมณฑล โรงเรียนตั้งอยู่ในสังฆมณฑลใดก็สังกัดอยู่ในสังฆมณฑลนั้น มีบาทหลวงหรือโกบวชเป็นผู้บริหาร ชั้นตรงต่อพระสังฆราชผู้ปกครองสังฆมณฑล

2. โรงเรียนคาทอลิกของคณะนักบวชต่าง ๆ เช่น คณะภราดาเซนต์คาเบรียล คณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร คณะซาเลเซียน ฯลฯ ซึ่งกระจายอยู่ตามสังฆมณฑลต่าง ๆ ทั้ง 6 สังฆมณฑล มีนักบวชเป็นผู้บริหาร ชั้นตรงอธิการเจ้าคณะของนักบวชนั้น ๆ

3. โรงเรียนคาทอลิกของเอกชนที่เป็นฆราวาสเป็นเจ้าของหรือผู้ดำเนินงาน เช่น โรงเรียนเซนต์จอร์จัน โรงเรียนเบญจมิน โรงเรียนทิวไผ่งาม ฯลฯ

ระบบการบริหารงานในโรงเรียนของมูลนิธิภคินีผู้รับใช้ดวงทักขิณิมลของพระแม่มาเรีย

โรงเรียนของมูลนิธิภคินีผู้รับใช้ดวงทักขิณิมลของพระแม่มาเรีย เป็นโรงเรียนคาทอลิก

ของคณะนักบวช ซึ่งดำเนินงานโดยคณะภคินีผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มาเรีย มีจำนวนทั้งสิ้น 6 โรงเรียน คือ

1. โรงเรียนนาวิวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. โรงเรียนธิดาแม่พระ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. โรงเรียนตรุณศึกษา อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. โรงเรียนถนนอมศรีศึกษา อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
5. โรงเรียนตาราสมุทร อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
6. โรงเรียนอนุบาลนิรมล อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

โรงเรียนทั้ง 6 แห่งได้ยึดปรัชญาเฉพาะของโรงเรียนเหมือนกันหมด คือ

“ ประพฤติดี มีน้ำใจ ใฝ่วิชา สามัคคี ”

และมีอุดมคติของโรงเรียน คือ

“ รักและรับใช้ ”

โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนทุกชั้น วรณะ ให้มีสถานที่เรียนเพียงพอ
2. เพื่อให้การศึกษาอบรมนักเรียนให้เรียนรู้ มีทักษะ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สรรค์

3. เพื่ออบรมนักเรียนให้เป็นคนมีศาสนา ยึดมั่นในหลักธรรมและหลักศาสนาที่ตนนับถือมีจิตตารมณ์แห่งพระวรสาร มีค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรมตามจิตตารมณ์ของซาเลเซียน ดอนบอสโก ดำเนินชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นผู้มีเหตุผล สุขุม รอบคอบ แก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ตัดสินด้วยสติปัญญา มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

4. เพื่อสร้างเสริมนักเรียนให้เป็นผู้มีอนามยดี

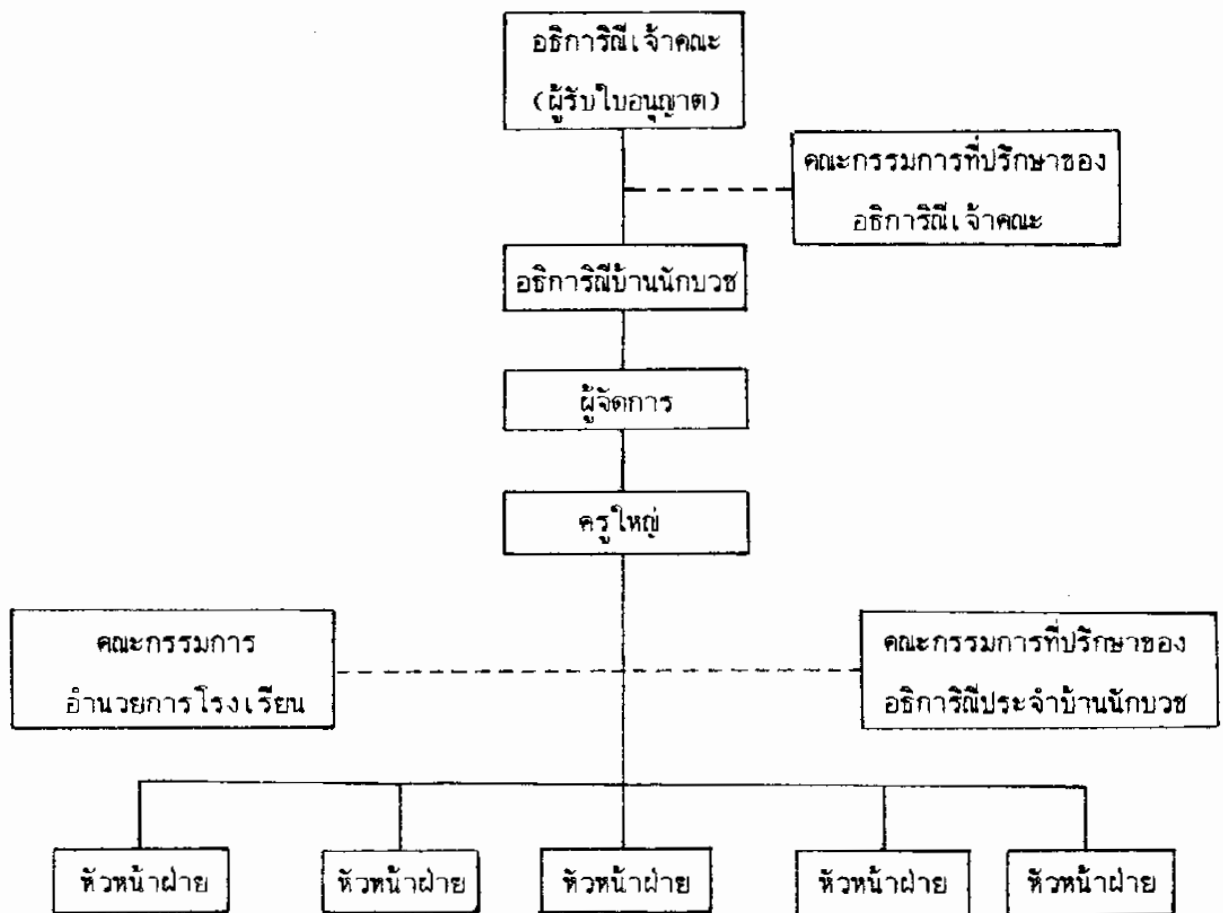
เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โรงเรียนของมุณิธิภคินีผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มาเรียมีนโยบายดังนี้

1. พัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่ครบ คือพัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ ตลอดจนเอกลักษณ์และบุคลิกภาพตามแนวจิตตารมณ์ของดอนบอสโก
2. ปลุกฝังค่านิยมด้านจิตใจ ให้มีจริยธรรมและคุณธรรม มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และผนึกกำลังกันรับผิดชอบเพื่อความดีของส่วนรวม มีความรักและกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ และต่อสถาบันของตน

3. ปลุกฝังให้เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยโดยเน้นให้มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อันเป็นวิถีชีวิตของคนไทยในระบอบประชาธิปไตย รู้จักรักษาศิลป วัฒนธรรม ศิลธรรมและประเพณีอันดีงามของชาติ

4. ส่งเสริมด้านวิชาการและการปฏิบัติ โดยมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต

โรงเรียนของมูลนิธิทั้ง 6 โรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของอธิการบดีเจ้าคณะ โดยมอบหมายให้อธิการประจำบ้านนักบวชที่โรงเรียนนั้น ๆ ตั้งอยู่เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ และภคินีที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ผู้จัดการ ครูใหญ่และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ตามแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงการบริหารงานของโรงเรียนของมูลนิธิภคินีผู้รับใช้ดวงทวยนิรมลของพระแม่มาเรีย

ปรัชญาการศึกษาของคอนบอสโก

ปรัชญาการศึกษาของคอนบอสโกมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน ได้รับการยอมรับในวงการศึกษาคาทอลิกว่าเป็นปรัชญาการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อการอบรมเยาวชนให้เติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ในที่นี้จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของปรัชญาการศึกษาของคอนบอสโก อิทธิพลต่อแนวคิดของปรัชญาการศึกษาของคอนบอสโก และสาระสำคัญของปรัชญาการศึกษาของคอนบอสโก ดังนี้

ความเป็นมาของปรัชญาการศึกษาของคอนบอสโก

ปรัชญาการศึกษาของคอนบอสโก หรือ "ระบบป้องกัน" ถือกำเนิดมาโดยนักการศึกษาคาทอลิกที่มีชื่อว่า คอนบอสโก ผู้ซึ่งได้รับการยกย่องเป็น "บิดาและอาจารย์ของเยาวชน" องค์สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์นปอลที่ 2 (1988) ทรงตรัสถึงคอนบอสโกและระบบการอบรมของท่านว่า

คอนบอสโกเป็นอาจารย์ผู้ริเริ่มระบบการอบรมที่ทรงประสิทธิภาพและดึงดูดใจคน ซึ่งเป็นดังของขวัญที่ท่านมอบไว้ เพื่อให้มีการรักษาและพัฒนาต่อไป... เป็นที่แน่ชัดว่า ระบบป้องกันนี้ แสดงถึงแก่นแท้แห่งความปรารถนาดีด้านการอบรมของท่าน คำว่า "ป้องกัน" ที่คอนบอสโกใช้บ่อย ๆ นั้น เราต้องไม่เข้าใจตามความหมายอันจำกัดทางภาษาศาสตร์เท่านั้น คำนี้ได้รวมเอาความมั่งคั่งของลักษณะเฉพาะแห่งความชำนาญด้านการอบรมของท่าน ความตั้งใจแน่วแน่ของท่านที่ปรารถนาจะป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้รับประสบการณ์ในทางลบ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้พลังของพวกเขาถูกทำลาย และต้องใช้เวลาหลายปีเพื่อต่อสู้และแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้ คำนี้ยังหมายถึงคุณลักษณะอีกหลายประการที่คอนบอสโกถือปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นผลอันเนื่องมาจากความเข้าใจและการไตร่ตรองของท่านเอง ท่านได้เลือกแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและมีทิศทางที่แน่นอน คือ อบรมเด็กโดยเสนอให้พวกเขากระทำในสิ่งที่ดี ให้พวกเขามีประสบการณ์ชีวิตที่ดึงดูดใจของตน เพราะเห็นว่า สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่สูงส่ง คอนบอสโกอบรมเด็กและเยาวชนให้เติบโตขึ้นด้วย "พลังภายในของตนเอง" โดยปลูกเร้าอิสรภาพภายในของพวกเขาในการปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดและกระทำสิ่งที่ไม่เพียงแต่เพื่อให้ปรากฏออกมาภายนอก หรือเพราะสภาพแวดล้อมภายนอกบังคับเท่านั้น นั่นเป็นศิลป์ในการเอาชนะหัวใจเยาวชน จนสามารถโน้มนำ

พวกเขาไปในทางที่ตีด้วยความปริศนาและด้วยความชื่นชม ทั้งนี้ โดยไม่ละเลยที่จะแก้ไขสิ่งบกพร่อง แต่มุ่งเตรียมพวกเขาให้พร้อมเพื่ออนาคตด้วยการอบรมมโนลึยอย่างจริงจัง

ดอนบอสโกเป็นพระสงฆ์คาทอลิกชาวอิตาลี เกิดเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ. 1815 ท่านเห็นความสำคัญของการให้การศึกษาอบรมแก่เยาวชนเป็นอย่างมาก เหตุจูงใจที่ทำให้ท่านหันมาใจการศึกษาของเยาวชนเป็นเพราะว่า ในสมัยนั้นประเทศอิตาลีอยู่ในระหว่างระยะเวลาปฏิวัติอุตสาหกรรม เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศอย่างใหญ่หลวง ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วประเทศ ประชาชนอพยพเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ เยาวชนจำนวนมากหลังไหลไปยังกรุงตูรินซึ่งเป็นเมืองที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วด้านอุตสาหกรรม เยาวชนเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่มีงานทำ ชาดที่หนึ่ง ชาดที่อยู่อาศัย ชาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง ดังนั้นจึงทำให้เยาวชนเหล่านี้มีวุ่นวายตามถนน และก่อเรื่องทะเลาะวิวาทหรือประกอบอาชญากรรมต่าง ๆ ดอนบอสโกขณะนั้นกำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยแห่งกรุงตูริน ได้ไปเยี่ยมมักโทษในคุก ท่านได้พบเห็นเยาวชนหลายคนที่มีท่าทางเฉื่อยฉลาดและร่างกายสมบูรณ์ ถูกจำคุกฐานกระทำความผิดตามกฎหมายหลายคนต้องโทษถึงขั้นประหารชีวิต สภาพของบรรดาเยาวชนในเมืองตูรินนั้น ทำให้ดวงใจของดอนบอสโกต้องเป็นทุกข์อย่างยิ่ง ในตลาด โรงแรม โรงพยาบาล และในสถานที่ต่าง ๆ เต็มไปด้วยเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อของอนาถมขและความชั่วร้ายต่าง ๆ และไร้ซึ่งความรู้ทางศาสนา สถานการณ์อันน่าสลดใจเช่นนี้ ได้ท้าทายให้ท่านอุทิศชีวิตเพื่อทำงานสำหรับเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง เพื่อช่วยพวกเขาในการต่อสู้กับความชั่วร้ายรอบด้าน (Jose, ประพนธ์ ชัยเจริญ แปล 2532 : 182) ดอนบอสโกจึงตัดสินใจลงมือทำงานกับเยาวชนทันที โดยติดต่อกับเด็กหนุ่มทุกคนที่ท่านพบตามถนน ชักชวนให้มาชุมนุมกันในวันอาทิตย์ตามลานสาธารณะ เล่นและคุยกับพวกเขา เมื่อเกิดความคุ้นเคย ท่านก็ได้อบรมสั่งสอนและให้กำลังใจแก่เขา ดังเห็นได้จากบันทึกของท่าน (Braldo, 1989 : 128 citing Don Bosco 1946 : 127) ที่ว่า มีเด็กอื่น ๆ อีกหลายคนมาร่วมกับเด็กคนแรกนั้น ในระหว่างฤดูหนาว ข้าพเจ้าได้สละเวลาเพื่อดูแลเด็กหนุ่มเหล่านี้ที่ต้องการเรียนพระธรรมคำสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กหนุ่มที่เพิ่งออกมาจากคุก ข้าพเจ้ามีความพึงพอใจมากที่เห็นว่าเด็กหนุ่มที่ออกจากสถานที่แห่งการลงโทษนั้น ได้พบกับผู้ที่ยื่นมือเข้าช่วยเหลือเขาเยี่ยงมิตร ช่วยฝากงานกับนายจ้างที่ชื่อลัตซ์ และไปเยี่ยมเขาเป็นครั้งคราวในระหว่างลัปดาห์ ซึ่งจะเป็นการนำเขาเข้าสู่ชีวิตที่ลืมนอดีตและทำตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและเป็นคริสตชนที่ดีต่อไป ต่อมาเมื่อเยาวชนมาชุมนุมมากขึ้นจนไม่สามารถชุมนุมกันในลานสาธารณะได้ ท่านก็ย้ายไปรวมตัวกันตามทุ่งนา เยาวชนเหล่านี้ สามารถวิ่งเล่นอย่างอิสระเต็มที่ ดอนบอสโกหัวเราะ

ร้องเพลง และเล่นกับเด็กอย่างสนุกสนาน ท่านเล่าให้ท่านให้เด็กฟัง อบรมสั่งสอนเขาให้เป็นคนดี ท่านไปเยี่ยมเยียนเด็กตามโรงงานต่าง ๆ ฝากฝังเด็กกับนายจ้างที่ดีให้ช่วยดูแลเอาใจใส่ เมื่อท่านสามารถหาสถานที่ถาวรสำหรับเด็กเหล่านี้ได้ ท่านลงมือสอนหนังสือและฝึกอาชีพให้พวกเขาทันที เพื่อให้สามารถไปประกอบอาชีพในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากท่านเคยรับจ้างตีเหล็กซ่อมรองเท้า และเย็บผ้ามาก่อน จึงเข้าใจและสามารถฝึกฝนเด็ก ๆ ได้ด้วยตัวท่านเอง ระหว่างที่ท่านอยู่กับเด็ก ๆ ท่านพรั่สอนเขาด้วยความเพียรอดทน ด้วยความรักเยี่ยงบิดาต่อบุตร ชี้ให้เห็นผลของการทำดีและชักชวนให้ปฏิบัติโดยไม่ขู่ เชื้อหรือบังคับ วิธีการที่ท่านใช้ในการอบรมเด็กเหล่านี้ ได้กลับกลายมาเป็นวิธีการที่แพร่หลายในวงการศึกษาคาทอลิก ดอนบอสโกเรียกกระบวนการอบรมของท่านว่า "ระบบป้องกัน" คือการให้ความใกล้ชิดแก่เด็ก ๆ เพื่อป้องกันมิให้เขาทำผิด โดยถือคติว่า "กันดีกว่าแก้" ขณะเดียวกัน ท่านได้คัดเลือกเยาวชนที่มีคุณลักษณะพิเศษในบรรดาเยาวชนที่ท่านอบรม เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์และวิธีการอบรมของท่าน ท่านได้ตั้งคณะนักบวชชายหญิงและศิษย์รุ่นให้ขรวาาสให้มาร่วมงานกับท่าน เพื่อประยุกต์วิธีการของระบบป้องกันในการชี้นำเยาวชนในบรรยากาศแห่งความรักเมตตา ด้วยความหวังที่จะสร้างคริสตชนชายหญิงที่เจริญชีวิตด้วยเหตุผลที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและหลักศาสนา ภายใต้แสงสว่างแห่งพระวรสาร ในปัจจุบันมีนักบวชชายหญิง ประมาณสี่หมื่นกว่าคน และขรวาาสจำนวนมาก กระจายกันอยู่ทั่วโลก นักบวชเหล่านี้จัดตั้ง โรงเรียนสายสามัญ โรงเรียนอาชีวศึกษา ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์เยาวชน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ประมาณห้าหมื่นกว่าแห่ง (สถิติของคณะซาเลเซียน rome:2533)

ดอนบอสโกมิได้บันทึกอะไรมากนักเกี่ยวกับ "ระบบป้องกัน" ของท่าน แต่ท่านเป็นนักปฏิบัติที่ลงมือทำอย่างจริงจัง ดังที่ ดาส (Das, 1978 : 59) และ ไบรโด (Braidó, 1989 : 56) กล่าวว่า ดอนบอสโกมิใช้ทุกทฤษฎี ตลอดเวลา 40 ปีที่ท่านทำงานท่ามกลางเยาวชน ท่านเขียนเกี่ยวกับระบบการให้การอบรมไว้น้อยมาก แต่จากการสังเกตสิ่งที่ท่านปฏิบัติ เราจะพบขั้นตอนของวิธีการอบรมที่ทรงประสิทธิภาพนี้ การหยั่งรู้ของท่านได้รับการรับรองอย่างแข็งขันจากทฤษฎีทางจิตวิทยาสมัยปัจจุบัน หากว่าเราอยากจะรู้ถึงแนวปฏิบัติของระบบป้องกัน เราจะต้องศึกษาจากงานเขียนของท่านทั้งที่ถูกตีพิมพ์ออกมาและเก็บไว้ในตู้เอกสารสำคัญของคณะซาเลเซียนชีวประวัติของท่านที่ถูกบันทึกจากบรรดาศิษย์เก่าที่รับการอบรมจากศูนย์เยาวชนในสมัยนั้น หรือจากจดหมายที่ท่านเขียนแนะนำบรรดาสมาชิกที่แยกย้ายกันไปทำงานตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก เอกสารนี้ถูกเก็บไว้เป็นเสมือนมรดกอันล้ำค่าในสถาบันซาเลเซียน เพื่อให้ชนรุ่นหลังใช้สำหรับค้นคว้ามาโดยตลอด ดอนบอสโกได้พัฒนาระบบการอบรมของท่านจากการเรียนรู้ทฤษฎีต่าง ๆ ทาง

การศึกษาที่มีอยู่ในสมัยนั้น ด้วยการไปเสวนากับศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยแห่งกรุงตุริน นอกจากนั้นท่านยังเข้าไปสังเกตการณ์ในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง ผสมผสานกับประสบการณ์ที่ท่านเรียนรู้ในระหว่างที่อยู่กับเยาวชน พัฒนาระบบการอบรมที่ท่านให้ชื่อว่า "ระบบป้องกัน" หรือ "Preventive System" ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญสามประการ คือ เหตุผล ศาสนา ความรักเมตตา

อิทธิพลต่อแนวคิดด้านปรัชญาการศึกษาของดอนบอสโก

ในการพัฒนาปรัชญาการศึกษาแบบป้องกัน ดอนบอสโกได้รับอิทธิพลมาจากบุคคล เหตุการณ์ สถาบัน และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาในสมัยนั้น เพื่อที่จะเข้าใจปรัชญาการศึกษาของดอนบอสโกได้ดียิ่งขึ้น จำเป็นต้องรู้ถึงอิทธิพลที่อยู่เหนือแนวคิดดังกล่าวเสียก่อน ไบรโด (Braidó, 1989:71) ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อปรัชญาการศึกษาของดอนบอสโกไว้ พอสรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. มารดาของท่าน เราถือว่าท่านเป็นผู้ให้การอบรมคนแรกในชีวิตของดอนบอสโก เนื่องจากดอนบอสโกสูญเสียบิดาเมื่อท่านอายุได้ 2 ขวบ มารดาได้ดูแลเอาใจใส่อบรมท่านอย่างดียิ่ง ท่านสอนดอนบอสโกให้รู้จักพระเจ้า อบรมให้เป็นคนอ่อนน้อม และคอยทำงานที่เหมาะสมกับวัยให้ดอนบอสโกทำอยู่เสมอ เพื่อมิให้อยู่ว่างจนเกินไป ซึ่งจะเป็นภัยแก่จิตใจของเด็ก นอกจากนั้นท่านยังเปิดโอกาสให้ดอนบอสโกสนุกสนานตามประสาเด็ก ๆ กับเพื่อน มีทั้งการเล่นเกมส์ การเล่นโกลดไฉนนานาชนิด เป็นการเตรียมล่วงหน้าโดยไม่รู้ตัวสำหรับงานที่ดอนบอสโกจะทำในอนาคต

2. การศึกษาในวัยต้นของดอนบอสโก แนวคิดด้านมนุษยนิยมของโรงเรียนสามัญตามจารีตลาตินที่เน้นว่า ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ประกอบกับความกระหายใคร่รู้ของท่าน ได้นำสู่แนวการจัดตั้งโรงเรียนของซาเลเซียนซึ่งนำศาสนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรม เน้นเรื่องระเบียบวินัยและศีลธรรมจรรยา

3. สามเณรลัยที่ก็เอรี ดอนบอสโกได้รับการฝึกฝนชีวิตจิตและ โครงสร้างทางศีลธรรมจากสามเณรลัยแห่งนี้ ซึ่งได้กลับกลายเป็นรากฐานอันแข็งแกร่งของระบบการอบรมแห่งความรักและความร่าเริงยินดี

4. สถาบันฝึกอบรมพระสงฆ์ที่บวชใหม่ (The Convitto) ดอนบอสโกได้รับ

การอบรมเกี่ยวกับการอภิบาลทางจิตที่สถาบันฝึกอบรมพระสงฆ์ใหม่ ณ สถาบันแห่งนี้ ท่านพบว่า อาจารย์ที่สอนในสถาบันนอกจากจะเป็นผู้รอบรู้เทวศาสตร์อย่างกว้างขวางแล้ว ยังเป็นผู้ที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมและชีวิตที่ศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ท่านพบความหวังใหม่แห่งคริสตชนที่มีความไว้วางใจเยี่ยงบุตรต่อพระเป็นเจ้า ความซื่อสัตย์ต่อองค์สมเด็จพระสันตะปาปา และการอภิบาลเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง

5. การนำรูปแบบนักบุญบางองค์มาเป็นรูปแบบในการดำเนินชีวิต ดอนบอสโก ได้ยึดเอานักบุญฟิลิป เนรี ผู้ร่าเริง และนักบุญฟรังซิส เดอ ซาร์ล ผู้เปี่ยมด้วยความรักเมตตาและความอ่อนหวานมาเป็นแบบอย่าง กล่าวคือ ท่านได้ใช้คำพูดของนักบุญฟิลิป เนรี ที่ว่า "จงสนุกสนานให้เต็มที่ แต่อย่าทำนาศ" มาเป็นหลักการอบรมในยุวสถานของท่าน และในโอกาสรับศีลบรรพชา ท่านเขียนข้อตั้งใจสำหรับตนเองไว้ว่า "ความรักและความอ่อนหวานของนักบุญฟรังซิส เดอ ซาร์ล จะเป็นเครื่องชี้นำข้าพเจ้าในทุกกรณี"

6. การติดต่อกับภราดาคาทอลิกและลาซาลซึ่งทำงานเกี่ยวกับสถาบันโรงเรียนคาทอลิก ทำให้ท่านได้รับแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันตามแนวคริสตชน การเฝ้าสังเกตอารมณ์ที่อ่อนไหวของเด็ก การให้ความรักและความสนิทสนมแต่ในเวลาเดียวกันก็แฝงด้วยความเข้มแข็งอดทน การให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันทุกสิ่งทุกอย่างตามข้อเรียกร้องของเหตุผล ความรัก และหลักศาสนา

7. แนวคิดของบาทหลวงออร์ทาดิ ผู้ริเริ่มศูนย์เยาวชนในสมัยนั้น ตามคำแนะนำของท่านที่ว่า " ก่อนอื่นหมด เราต้องทำให้เด็กรักและไว้วางใจเสียก่อน... ความสามารถของผู้อบรมนั้นมีใช้อยู่ที่การนำเด็กที่ทำผิดมาลงโทษ แต่รู้ว่าจะทำอย่างไรเพื่อมิให้เกิดเรื่องดังกล่าวขึ้น"

กล่าวโดยสรุป อิทธิพลที่อยู่เหนือแนวความคิดของดอนบอสโกเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของท่านได้แก่ มารดาของท่าน แนวคิดและแนวปฏิบัติที่ได้รับจากสถาบันที่ท่านเข้ารับการศึกษอบรม ตลอดจนบุคคลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสมัยที่ท่านมีชีวิตอยู่ โดยรวบรวมและผสมผสานเฉพาะแง่ที่ดีมาเป็นแนวความคิดของตนเอง และที่สำคัญได้รับการทดลองปฏิบัติอย่างจริงจัง จนเกิดผลดังที่เห็นอยู่จนทุกวันนี้